

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ
-обавезна садржина- свака рубрика мора бити попуњена

(сви подаци уписују се у одговарајућу рубрику, а назив и место рубрике не могу се мењати или изоставити)

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
1. Датум и орган који је именовео комисију: Комисија је формирана 1. септембра 2016. године, одлуком Наставно-научног већа Правног факултета у Новом Саду
2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен: 1. проф. др Зоран Стојановић, редовни професор, уже научна област: кривичноправна, 27. март 1992. године, Факултет правних наука у Подгорици, Универзитет Доња Горица, Црна Гора, председник Комисије; 2. проф. др Јовица Тркуља, редовни професор, уже научна област: политички систем, 8. октобар 1997. године, Правни факултет, Универзитет у Београду, члан Комисије; 3. проф. др Драгиша Дракић, ванредни професор, уже научна област: кривичноправна, 1. јун 2012. године, Правни факултет у Новом Саду, члан Комисије; 4. проф. др Бранислав Ристивојевић, ванредни професор, уже научна област: кривичноправна, 1. јун 2012. године, Правни факултет у Новом Саду, члан Комисије и ментор.
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
1. Име, име једног родитеља, презиме: Стефан (Слободан) Самарцић
2. Датум рођења, општина, држава: 18.09.1984. године, Сарајево, Босна и Херцеговина
3. Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија – мастер и стечени стручни назив: Универзитет у Новом Саду Правни факултет у Новом Саду Мастер академске студије права – Општи смер Дипломирани правник – мастер
4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија: Универзитет у Новом Саду, Правни факултет у Новом Саду Школска 2010/2011. година – Јавно право
5. Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране:
6. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука:
III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: „РЕХАБИЛИТАЦИЈА ЛИЦА ОСУЂЕНИХ ИЗ ПОЛИТИЧКИХ ИЛИ ИДЕОЛОШКИХ РАЗЛОГА И ЊЕНЕ ПРАВНЕ ПОСЛЕДИЦЕ“

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са знаком броја страна, поглавља, слика, шема, графикана и сл.

Докторска дисертација „Рехабилитација лица осуђених из политичких или идеолошких разлога и њене правне последице“ кандидата Стефана Самарџића написана је на 446 страница А4 формата, једнострано, ћиричним писмом, фонтом 12, Times New Roman, фусноте фонтом 10, и има укупно 873 фусноте. У техничком смислу дисертација је потпуности урађена у складу са важећим универзитетским стандардима. Садржи кључну документацијску информацију и сажетак на српском и енглеском језику. Дисертација има укупно 7 (седам) поглавља, од којих 5 (пет) поглавља означених бројевима, и 2 (два) без бројева (уводна и завршна разматрања). Рад садржи 4 скице, 24 графикана и 30 табела.

У свим референцама у којима се позива на изворе домаћег и страног права, али и на већи број електронски доступних библиографских јединица литературе, аутор у електронској верзији докторске дисертације, која је истоветна са штампаном, омогућава директну путању до свих законских и других легислативних докумената, на званичним интернет презентацијама службених гласила у домаћем, али и у правима свих анализираних иностраних држава.

У прилогу рада дат је попис закона и других општих правних аката, као и свих појединачних судских одлука коришћених у емпиријском истраживању.

У наставку даје се садржај докторске дисертације.

УВОДНА РАЗМАТРАЊА	1
1. ОСНОВНА ПИТАЊА РЕХАБИЛИТАЦИЈЕ У КРИВИЧНОМ ПРАВУ	11
1.1. Појам рехабилитације у кривичном праву	11
1.2. Врсте рехабилитације у кривичном праву	13
1.3. Правне последице осуде	21
1.3.1. Историјски развој правних последица осуде у нашем праву	22
1.3.2. Природа правних последица осуде	28
1.3.3. Услови за наступање и врсте правних последица осуде у важећем српском кривичном праву	31
1.3.4. Трајање правних последица осуде у важећем српском кривичном праву	35
1.3.5. Поступак за престанак правне последице осуде у важећем српском кривичном праву	37
1.4. Казнене евиденције	41
1.4.1. Казнена евиденција малолетних учинилаца кривичних дела	44
1.4.2. Правне последице осуде и посебна евиденција учинилаца кривичних дела против полне слободе учињених према малолетним лицима	45
1.4.3. Евиденција прекршајно кажњених лица	50
1.4.4. Казнена евиденција правних лица одговорних за кривична дела	53
2. РЕДОВНА И ВАНРЕДНА РЕХАБИЛИТАЦИЈА	56
2.1. Редовна рехабилитација	57
2.1.1. <i>Историјски развој редовне рехабилитације у српском кривичном праву</i>	59
2.1.1.1. Закон о поступку судском у кривичним делима из 1865. године	

2.1.1.2.	и каснији Пројекти Казненог законика за Краљевину Србију	59
2.1.1.2.	Кривични законик за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца из 1929. године	62
2.1.1.3.	Редовна рехабилитација у складу са прописима у току и непосредно након Другог светског рата	68
2.1.1.4.	Кривични законик – Општи део из 1947. године	71
2.1.1.5.	Кривични законик из 1951. године	78
2.1.1.6.	Закон о изменама и допунама Кривичног законика из 1959. године	81
2.1.2.	Редовна рехабилитација у важећем српском кривичном праву	82
2.1.2.1.	Савремени општи појам редовне рехабилитације у српском кривичном праву	83
2.1.2.2.	Услови и поступак за законску редовну рехабилитацију у важећем српском кривичном праву	89
2.1.2.2.1.	Надлежност за одлучивање о законској редовној рехабилитацији	90
2.1.2.2.2.	Правна природа решења о законској редовној рехабилитацији	96
2.1.2.3.	Услови и поступак за судску редовну рехабилитацију у важећем српском кривичном праву	98
2.1.2.4.	Правне последице редовне рехабилитације у важећем српском праву	100
2.2.	Ванредна рехабилитација	103
2.2.1.	Историјски осврт на институт ванредне рехабилитације у српском кривичном процесном праву	104
2.2.1.1.	Накнада штете неоправдано осуђеним лицима према одредбама Законика о кривичном поступку из 1953. године	106
2.2.1.2.	Накнада штете неоправдано осуђеним лицима и лицима неосновано лишеним слободе у складу са Законом о изменама и допунама ЗКП из 1965. године	108
2.2.1.3.	Права неоправдано осуђених лица и лица неосновано лишених слободе у складу са Законом о изменама и допунама ЗКП из 1970. године	109
2.2.1.4.	Поступак за накнаду штете, рехабилитацију и остваривање других права лица неоправдано осуђених и неосновано лишених слободе у складу са ЗКП из 1976. године	110
2.2.1.5.	Ванредна рехабилитација у складу са Законом о кривичном поступку из 2001. године	111
2.2.1.6.	Ванредна рехабилитација у складу са Законом о кривичном поступку из 2006. године	112
2.2.2.	Ванредна рехабилитација у важећем српском кривичном процесном праву	114
2.2.2.1.	Појам ванредне рехабилитације у важећем српском кривичном процесном праву	114
2.2.2.2.	Услови за ванредну рехабилитацију у важећем српском кривичном процесном праву	116
2.2.2.3.	Поступак за ванредну рехабилитацију у важећем српском кривичном процесном праву	120
2.2.2.3.1.	Поступак за остваривање права на накнаду штете	121
2.2.2.3.2.	Поступак за остваривање права на морално задовољење	125
2.2.2.3.3.	Поступак за остваривање права на признавање радног стажа или стажа осигурања	129
2.2.2.4.	Правне последице ванредне рехабилитације у важећем српском кривичном процесном праву	130
2.3.	Институти слични рехабилитацији	134
2.3.1.	Амнестија	137
2.3.2.	Помиловање	148
3.	СПЕЦИЈАЛНА РЕХАБИЛИТАЦИЈА У УПОРЕДНОМ ПРАВУ И ЊЕНИ МЕЂУНАРОДНИ ОКВИРИ	157
3.1.	Упоредноправна анализа специјалне рехабилитације	161
3.1.1.	Немачка	163
3.1.1.1.	Политички услови који су омогућили специјалну рехабилитацију у Немачкој	163

3.1.1.2.	Нормативни оквир специјалне рехабилитације у Немачкој.....	164
3.1.1.3.	Специјална рехабилитација према немачком Закону о кривичној рехабилитацији (ЗКриРех)	168
3.1.1.4.	Дејства специјалне рехабилитације и права рехабилитованих лица у Немачкој.....	170
3.1.2.	Русија	171
3.1.2.1.	Прогон политичких противника у Совјетском савезу (Русији)	171
3.1.2.2.	Поступак специјалне рехабилитације у време Совјетског савеза.....	172
3.1.2.3.	Колективна специјална рехабилитација.....	173
3.1.2.4.	Индивидуална специјална рехабилитација.....	173
3.1.3.	Пољска	175
3.1.3.1.	Политичке претпоставке за рехабилитацију политичких жртава у Пољској.....	175
3.1.3.2.	Легислативни оквир специјалне рехабилитације у Пољској	177
3.1.4.	Чешка и Словачка	182
3.1.5.	Мађарска	189
3.1.5.1.	Инструменти правног суочавања са прошлошћу у Мађарској	192
3.1.5.2.	Специјална рехабилитација у мађарском праву.....	194
3.1.5.3.	Правне последице специјалне рехабилитације у мађарском праву.....	197
3.1.6.	Румунија	199
3.1.7.	Бугарска	203
3.1.8.	Правно суочавање са тоталитарном прошлошћу и специјална рехабилитација у бившим републикама СФРЈ.....	205
3.1.8.1.	Словенија	207
3.1.8.1.1.	Статус жртве.....	209
3.1.8.1.2.	Круг кривичних дела за која рехабилитација наступа по сили закона	210
3.1.8.1.3.	Обештећење и поступак пред Комисијом.....	212
3.1.8.1.4.	Ревизија кривичног поступка.....	212
3.1.8.1.5.	Законско уређење историјских, статистичких и других истраживачких делатности.....	215
3.1.8.2.	Хрватска	216
3.1.8.3.	Црна Гора	218
3.1.8.4.	Македонија	219
3.2.	Међународни правни оквир специјалне рехабилитације и правног превазилажења ауторитарне прошлости у Европи	221
3.2.1.	Формализација идеје о специјалној рехабилитацији у оквиру Савета Европе	221
3.2.1.1.	Резолуција Парламентарне скупштине Савета Европе бр. 1096 о мерама за разобличавање наслеђа бивших комунистичких тоталитарних система.....	223
3.2.1.2.	Резолуција Парламентарне скупштине Савета Европе бр. 1481 о потреби међународне осуде злочина тоталитарних комунистичких режима	225
3.2.2.	Резолуција Европског парламента од 2. априла 2009. о европској савести и тоталитаризму.....	226
4.	СПЕЦИЈАЛНА РЕХАБИЛИТАЦИЈА У СРПСКОМ ПРАВУ	228
4.1.	Специјална рехабилитација према Закону о рехабилитацији из 2006. године	228
4.1.1.	Предмет закона	229
4.1.2.	Право на подношење захтева.....	233
4.1.3.	Надлежност суда и правила поступка.....	234
4.1.4.	Решење о рехабилитацији и поступак по правним лековима	235
4.1.5.	Дејства решења о рехабилитацији	237
4.2.	Специјална рехабилитација према Закону о рехабилитацији из 2011. године	241
4.2.1.	Предмет закона	241
4.2.2.	Врсте специјалне рехабилитације	246
4.2.2.1.	Законска специјална рехабилитација	248
4.2.2.2.	Судска специјална рехабилитација	250

4.2.3.	Право на подношење захтева којим се покреће поступак за специјалну рехабилитацију.....	253
4.2.4.	Надлежност суда у поступку специјалне рехабилитације	258
4.2.5.	Правила поступка специјалне рехабилитације	259
4.2.6.	Решење о специјалној рехабилитацији	263
4.2.7.	Поступак по правним лековима	265
4.2.8.	Дејства решења о специјалној рехабилитацији	267
4.2.8.1.	Пензијски стаж	275
4.2.8.2.	Месечна новчана накнада (посебан додатак)	276
4.2.8.3.	Здравствена заштита и здравствено осигурање.....	277
4.2.8.4.	Право на враћање конфисковане имовине, односно обештећење за конфисковану имовину.....	278
4.2.8.5.	Право на рехабилитационо обештећење	281
4.3.	Остале мере за правно превазилажење ауторитарне прошлости у српском праву.....	286
4.4.	Поређења одређених дејстава редовне, ванредне и специјалне рехабилитације у српском праву	289
5.	ИСТРАЖИВАЊЕ СУДСКЕ ПРАКСЕ У ВЕЗИ СА СПЕЦИЈАЛНОМ РЕХАБИЛИТАЦИЈОМ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ.....	294
5.1.	Методолошке и друге претпоставке истраживања.....	295
5.1.1.	Одређивање оквира узрока и формирање репрезентативног узорка судске праксе	295
5.1.2.	Поступак утврђивања и провере ширине статистичког скупа (популације)	298
5.1.3.	Репрезентативност узорка.....	303
5.1.4.	Критеријуми квантитативне и дескриптивне анализе података.....	306
5.2.	Приказ резултата истраживања	307
5.2.1.	Подаци у вези са поднетим захтевима за специјалну рехабилитацију	307
5.2.2.	Подаци у вези са анализираним решењима о специјалној рехабилитацији.....	316
5.2.2.1.	Подаци у вези са лицима која су лично поднела захтев за сопствену рехабилитацију	319
5.2.2.2.	Подаци у вези са повредама права учињеним <i>без судске или административне одлуке</i>	322
5.2.2.3.	Подаци у вези са повредама права учињеним <i>судском или административном одлуком</i>	326
5.2.2.4.	Подаци у вези са <i>лишавањима живота</i>	330
5.2.2.5.	Подаци у вези са <i>прекршајно кажњеним лицима</i>	334
5.2.2.1.	Подаци у вези са <i>кривично осуђеним лицима</i>	340
5.3.	Закључци истраживања.....	342
	ЗАВРШНА РАЗМАТРАЊА.....	345
	ЛИТЕРАТУРА	358
	Монографска дела и чланци	358
	Домаћи прописи до другог светског рата	372
	Домаћи прописи након другог светског рата	373
	Домаћи важећи прописи.....	376
	Инострани национални прописи	382
	Документи под окриљем Савета Европе	392
	Остали документи међународног карактера	393
	Међународна и инострана судска пракса	394
	Судска пракса, правни ставови и правна схватања домаћих судова.....	395
	Остали извори	396
	Преглед бројева службеног гласника у којима су објављени подаци о рехабилитованим лицима.....	397
	Списак анализираних судских решења о специјалној рехабилитацији.....	398

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

У **уводним разматрањима** кандидат се бави основним појмовним разграничењима рехабилитације, постављањем проблема у виду диференцијације основних питања рехабилитације лица осуђених из политичких или идеолошких разлога, излаже свој приступ проблему кроз структуру рада, те ближе одређује предмет, циљеве, методе и очекиване резултате истраживања у раду на докторској дисертацији.

У **првом делу** дисертације кандидат се детаљно бавио појмом и врстама рехабилитације у кривичном праву, као и њиховим међусобним односима. Кандидат је идентификовао три сасвим различита правна института, који се сви у нашем правном систему означавају истим термином „рехабилитација“. Уочава се да коришћење ових термина без икаквог ближег одређења, ствара значајне проблеме. Кандидат је у дисертацији изнео неколико потпуно оригиналних класификација и самостално успоставио фундаменталне појмове. Ово је корисно како ради њихове даље употребе у дисертацији, као разумљивих и комуникабилних појмовних оператора, тако и у циљу њиховог разликовања у теорији кривичног права, али и законодавству. Кандидат је, у основној равни, успоставио појмове редовне, ванредне и специјалне рехабилитације, а рехабилитацију лица осуђених из политичких или идеолошких разлога, научно утемељено и аргументовано, именовано је као специјалну рехабилитацију. У овом делу рада, Кандидат је адекватну пажњу покљонио повезаним питањима правних последица осуде и казних евиденција, што је веома значајно, јер рехабилитацијом престају правне последице осуде, а упис у казнене евиденције се брише, односно поништава.

У следећем, **другом делу** рада, кандидат је детаљно анализирао питања редовне и ванредне рехабилитације, основано и неосновано осуђених лица. Кандидат је, уз одређени осврт на њихов историјски развој у нашем правном систему, ове институте обрадио систематично и темељно. Осим тога, кандидат је примерену пажњу покљонио и институтима који су по својим дејствима слични редовној и ванредној рехабилитацији, као што су помиловање и амнестија, што је од нарочитог значаја за разумевање одређених дејстава специјалне рехабилитације лица осуђених из политичких или идеолошких разлога.

Трећи и четврти, заједно најобимнији део дисертације, посвећени су централном предмету рада – специјалној рехабилитацији лица осуђених из политичких или идеолошких разлога и њеним правним последицама

Кандидат је **трећи део** дисертације посветио детаљној упоредноправној анализи законских решења у 12 држава источне и централне Европе, и у довољној мери се осврнуо на међународне оквире специјалне рехабилитације, донете под окриљем Савета Европе. Анализирајући регулативу у упоредним правним системима, кандидат је све прописе користио на изворним језицима. У електронској верзији докторске дисертације, која то технички дозвољава, кандидат је омогућио директан приступ свим званичним издањима референтних службених гласила, у иностраном и домаћем праву. На овај начин кандидат је омогућио непосредан увид у све коришћене правне изворе, што даје изванредан квалитет у смислу научне проверљивости аргумената, на основу којих кандидат изводи релевантне закључке.

Четврти део дисертације детаљно се бави специјалном рехабилитацијом лица осуђених из политичких или идеолошких разлога и њеним правним последицама у нашем праву. Кандидат је појединачно анализирао све одредбе првог и другог закона о рехабилитацији, уз илустративну анализу појединих аспеката истраживања судске праксе. Осим основног кривичноправног приступа проблематици, кандидат је темељно анализирао одредбе других грана права, које су нужно повезане са правним последицама специјалне рехабилитације које су предвиђене законом. У довољној мери обрађена су питања у вези са враћањем имовине одузете кривичном санкцијом конфискације, питања права на посебан стаж, пензијско и здравствено осигурање, али и референтне законске одредбе о организацији и надлежностима судства. Кандидат је, упоређујући са процесним правилима поступака редовне и ванредне рехабилитације према Законнику о кривичном поступку, анализирао релевантне норме ванпарничног, односно парничног поступка. Сагледавајући свестрано нашу регулативу, кандидат је у овом делу исправно закључио да се ради о једном „хибридном“ поступку, у коме се могу поништавати и мењати правноснажне кривичне пресуде, у погледу којих поступајући суд закључи да су биле донете из политичких или идеолошких разлога.

Пети део ове докторске дисертације представља и њен далеко највреднији део. Кандидат је овај део дисертације посветио емпиријском истраживању судске праксе специјалне рехабилитације. Истраживање је **обухватило укупно 4.189 судских решења о специјалној рехабилитацији, која се односе на 5.402 лица**. Кандидат је узорком обухватио решења, са мањим или већим одступањима, свих 26 виших судова на територији Републике Србије, у периоду од 2006. до 2016. године, обухватајући свих десет година примене оба закона о специјалној рехабилитацији. Квалитет емпиријског истраживања кандидата и на њему заснованих закључака у нашој правној науци, у односу на предметну проблематику је до сада незабележен. Изложени закључци овог емпиријског истраживања представљају немерљив допринос нашој правној теорији, али и судској и законодавној пракси

У **завршним разматрањима** кандидат је сумирао резултате теоријске анализе релевантних кривичноправних института, упоредноправних решења и међународноправних норми, те емпиријског истраживања судске праксе. У овом делу кандидат је извео закључке о свим конститутивним елементима појма рехабилитације лица из политичких или идеолошких разлога и сагледао и описао све њене правне последице. Кандидат је, осврћући се на постојећа законска решења, дао адекватно теоријско одређење ове специјалне рехабилитације, коју исправно сврстава у рехабилитацију неосновано осуђених лица, али из посебних, политичко-идеолошких разлога. У нашем правосудном систему, али ни у правној науци, десет година након доношења закона о рехабилитацији, до сада нисмо имали јасну слику о овој рехабилитацији, нити какав пресек резултата које је остварила у пракси. У том смислу, у поступању надлежних судова, те још мање у нашој правној науци, уопште није било јасно, шта је овом специјалном рехабилитацијом постигнуто, те је стога ово питање изазивало многе контроверзе. Кандидат је у дисертацији, као резултат свеобухватне анализе, дао веома квалитетне предлоге *de lege ferenda*, у смислу будућих измена законских решења у вези са специјалном рехабилитацијом као својим основним предметом, али и у погледу великог броја питања из домена других анализираних института.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. Прво навести најмање један рад објављен или прихваћен за објављивање у часопису са ISI листе односно са листе министарства надлежног за науку када су у питању друштвено-хуманистичке науке или радове који могу заменити овај услов до 01. јануара 2012. године. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

- Самарџић Стефан, „Натурална реституција у Србији – период гестације“, *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду*, 4/2012, Вол. 46, стр. 443-468, ISSN 0550-2179, UDK: 338.246.025.88(497.11)
- Самарџић Стефан, „О једном предмету рехабилитације из аспекта кривичног права – случај Ђоке Дунђерског, велепоседника и фабриканта новосадског“, *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду*, 4/2015, Вол. 49, стр. 1925-1939, ISSN 0550-2179, UDK: 343.294 (497.11)
- Самарџић Стефан, „Рехабилитација др Велизара Јанковића“, *Hereticus: časopis za preispitivanje prošlosti*, Вол. XIV, 1-2/2016, стр. 311-326, ISSN 1451-1582

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Истраживање судске праксе, које је кандидат спровео веома је детаљно, и за истраживања у правној науци неуобичајено широко постављено. Методолошке поставке истраживања су добре и јасно су приказане основне анализе односа броја поднетих захтева за рехабилитацију, са донетим решењима по врстама, према годинама и поступајућим судовима. У даљем раду, кандидат је изузетно детаљно анализирао 4.189 судских решења у погледу 5.402 лица. На основу преко педесет података, које је обрадио у погледу сваког од анализираних предмета, кандидат је посматрао и исказао следеће податке: полну, старосну и националну структуру осуђених, а сада рехабилитованих лица; време, место и врсту одлуке, односно органа који је донео политичку осуду; преглед законских прописа на основу којих су лица осуђивана, са тежиштем на прописе кривичног, односно у ширем смислу казненог права; кривичне санкције које су према њима

примењиване, по врсти и трајању; као и низ других показатеља. Кандидат је својим истраживањем законодавства, осим наших прописа обухватио и релевантне нормативне акте 12 иностраних националних правних система, али и међународне изворе донете под окриљем Савета Европе. Засновано на резултатима целокупног научног истраживања, кандидат је правилно увидео проблеме, које наши закони о рехабилитацији стварају у пракси и указао на постојеће недостатке. Закључна разматрања ове дисертације имају изузетну научну вредност, јер је кандидат, по први пут у нашој науци, у виду изузетно обимног и детаљног научног рада, приказао све релевантне аспекте института рехабилитације лица осуђених из политичких или идеолошких разлога. Такође, кандидат је извршио деконструкцију појма рехабилитације у кривичном праву, и разграничио га од сродних института. Нарочит значај састоји се у успостављеној дистинкцији између института који у кривичном праву носе исти назив „рехабилитација“. Кандидат је исправно закључио да је институт рехабилитације лица осуђених из политичких или идеолошких разлога, у нашем правном систему, недовољно одређене, „хибридне“ правне природе, иако би у њему морали бити доминантнији кривичноправни елементи.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Све резултате теоријског, а нарочито емпиријског истраживања судске праксе, кандидат је јасно изложио и приказао великим бројем скица, табела и графикона, који су прецизни, детаљни и лако разумљиви. Закључци који су изложени уз графичке приказе, сасвим су јасни. Кандидат је у овом делу дисертације водио рачуна о терминолошкој конзистентности, постављеним критеријума, поклапањима и преклапањима статистичких скупова, те пољу релативне статистичке грешке. Део дисертације који се односи на емпиријско истраживање, садржи велики број посебно вредних научних закључака, који су утемељени на прецизно стратификованом репрезентативном узорку од преко 60% свих донетих судских решења о рехабилитацији у Републици Србији у периоду од десет година. Приказ резултата истраживања је, у графичком смислу, изузетно прегледан и јасан. Објашњења су писана стилем који је разумљив, како најуже специјализованој научној јавности у области кривичног права, тако и широј публици. Закључци до којих је кандидат дошао и њихово емпиријско утемељење, најзначајнији су допринос ове дисертације правној науци и теорији кривичног права.

Сви делови докторске дисертације написани су изузетно прегледно, уз максимално коришћење домаће и стране литературе, са директним позивањем на релевантне домаће и стране правне прописе, као и релевантну судску праксу. Свако поглавље докторске дисертације потпуно се логично надовезује, и проистиче из претходног, на овај начин чинећи складну целину. Текст дисертације се чита са лакоћом, и у њему се, и поред изузетног обима, веома лако снаћи. Цео рад је уобличен на начин који задовољава највише научне критеријуме.

Начин приказа и тумачења резултата истраживања је у сваком погледу позитиван.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање:

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме

Дисертација је написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме.

2. Да ли дисертација садржи све битне елементе

Дисертација садржи све битне елементе.

3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци

Кандидат је по први пут у нашој правној науци, детаљно и темељно обрадио институт рехабилитације лица осуђених из политичких или идеолошких разлога и њене правне последице. На методолошки адекватно установљеним критеријумима, у дисертацији се износи више оригиналних научних класификација појмова рехабилитације и успостављају се одговарајући појмови за садржински различите институте, који су се до сада у нашој науци називали истим термином „рехабилитација“, без икаквог ближег одређења. Као једну од основних, кандидат установљава оригиналну поделу на редовну, ванредну и специјалну рехабилитацију. Најзначајнији допринос науци кривичног права ова дисертација даје у виду резултата потпуно оригиналног емпиријског истраживања. Закључна разматрања дисертације имају изузетну научну вредност, јер је кандидат по први пут у нашој правној науци, у облику изузетно обимног и детаљног рада, који садржи ванредно обимно и методолошки одлично постављено истраживање судске праксе, правилно уочио велики број проблема и њихова могућа решења сагледао из више углова. У односу на идентификоване проблеме, кандидат предлаже адекватна и системска решења за њихово отклањање. Поједини предлози кандидата су засновани по угледу на решења у другим земљама, али у највећем броју случајева кандидат сасвим иновативно, сам ствара нове правне механизме који ће обезбедити виши ниво правне сигурности, заштите и остваривања људских права у предметној области. Дисертација „Рехабилитација лица осуђених из политичких или идеолошких разлога и њене правне последице“ кандидата Стефана Самарцића, из свих изнетих разлога, даје значајан оригиналан допринос науци кривичног права и правној науци уопште.

4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања

Дисертација нема битнијих недостатака.

X ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:

- **да се докторска дисертација прихвати, а кандидату одобри одбрана.**

На основу свих изнетих закључака, Комисија предлаже Наставно-научном већу Правног факултета Универзитета у Новом Саду, да прихвати позитивну оцену докторске дисертације „*Рехабилитација лица осуђених из политичких или идеолошких разлога и њене правне последице*“ и да кандидату Стефану Самарцићу одобри јавну одбрану.

НАВЕСТИ ИМЕ И ЗВАЊЕ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ
ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Проф. др Зоран Стојановић,
редовни професор

Проф. др Јовица Тркуља,
редовни професор

Проф. др Драгиша Дракић,
ванредни професор

Проф. др Бранислав Ристивојевић,
ванредни професор

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.